Heidi Lokasaari, lakimies,
Rikosseuraamuslaitos 23.11.2022

Rikosseuraamuslaitoksen lausunto (Lausuntopyyntö HE 272/2022)

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt asiantuntijalausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi vankeuslain ja tutkintavankeuslain tupakointia koskevien säännösten muuttamisesta annetun hallituksen esityksen täydentämisestä (HE 272/2022).

Esityksessä ehdotetaan täydennettäväksi hallituksen esitystä vankeuslain ja tutkintavankeuslain tupakointia koskevien säännösten muuttamisesta (HE 165/2020 vp). Säännöksiä esitetään täsmennettäväksi perustuslakivaliokunnan lausunnossaan 20/2020 vp esittämien valtiosääntöoikeudellisten huomautusten johdosta. Perustuslakivaliokunta katsoi, ettei tupakointia vankiloiden ulkotiloissa voida kieltää. Sen sijaan estettä kieltää tupakointi vankiloiden sisätiloissa ei ole. Tupakointi ehdotetaan kiellettäväksi vankiloiden sisätiloissa, mutta vangeille ja tutkintavangeille varattaisiin mahdollisuus tupakoida ulkotiloissa. Lisäksi säädettäisiin vankien ja tutkintavankien oikeudesta tupakoinnista vieroittautumisen tukeen.

Rikosseuraamuslaitos kannattaa täydennettyä esitystä ja on ollut yhteistyössä mukana sen valmistelussa. Rikosseuraamuslaitos pitää vankien ja Rikosseuraamuslaitoksen henkilökunnan terveyden edistämisen kannalta tärkeänä, että tupakointia koskevaa sääntelyä uudistetaan kieltämällä tupakointi vankiloiden sisätiloissa. Esitetty vähentäisi tupakoinnista aiheutuvia haittoja tupakoimattomille vangeille ja henkilökunnalle, kun tupakointi tapahtuisi sellaisessa paikassa, ettei tupakansavusta aiheutuisi sivullisille juurikaan haittaa.

Vankiloiden toiminnan sujuvuuden kannalta esityksen mukainen päivittäisen ulkoilun yhteydessä suljetuissa vankiloissa järjestetty tupakointimahdollisuus on toimivin vaihtoehto. Tupakointimahdollisuuden järjestäminen tällä tavoin haittaa muun toiminnan järjestämistä mahdollisimman vähän ja on myös henkilöresurssien käytön puolesta tarkoituksenmukaisin vaihtoehto. Tältä osin esityksessä on avattu useampien tupakointikertojen järjestämisen vaikutuksia vankilan muun toiminnan järjestämiseen.

Rikosseuraamuslaitos pitää hyvänä, että tupakointimahdollisuus voidaan järjestää mahdollisuuksien mukaan myös laajemminkin. Tupakointimahdollisuutta ei ole perusteltua rajoittaa enempää kuin on välttämätöntä. Vankien yhdenmukaiseen kohteluun liittyviä näkökulmia ja ongelmallisuutta on tältä osin avattu esityksessä.

Esityksessä ehdotetaan, että Rikosseuraamuslaitokselle säädettäisiin määräyksenantovalta tupakointituotteiden hallussapito- ja säilytysjärjestelyistä. Käytännössä olisi mahdollista määrätä siitä, milloin vanki voi pitää tupakkatuotteita hallussaan. Rikosseuraamuslaitos pitää määräyksenantotoimivallasta säätämistä hyvänä. Määräyksenantovaltuus koskisi vain tupakkatuotteiden hallussapitoa vankilan alueella ja mahdolliset tupakointikiellot vankilan alueen ulkopuolella määräytyisivät tällöin tupakkalain yleisten säännösten perusteella.

Rikosseuraamuslaitos pitää hyvänä, että esityksessä on huomioitu Rikosseuraamuslaitokselle tupakoinnin järjestämisestä ja valvonnasta sekä tupakoinnin lopettamisen tukitoimista aiheutuvat määrärahatarpeet.

Yhteenvetona Rikosseuraamuslaitos toteaa kannattavansa esitettyä sääntelyä. Esityksen sisältö on Rikosseuraamuslaitoksen näkemyksen mukaan kokonaisuutena asianmukainen.

Lakimies Heidi Lokasaari

Rikosseuraamuslaitos